

LECȚIA #7: Diferența dintre fapte și opinii

Articol adaptat după [Identifying the difference between fact and opinion](#), material educațional **NewsWise**.

NewsWise este un program educațional dezvoltat de The Guardian Foundation, o organizație non-profit dedicată jurnalismului de calitate. Programul oferă resurse gratuite pentru învățământul primar și îi ajută pe elevi să dezvolte gândirea critică și să înțeleagă lumea știrilor. Acest material este un plan de lecție din pachetul NewsWise, destinat elevilor cu vârste între **9 și 11 ani**.

[Imagine copertă](#)

Acest material aparține Asociației Mediawise Society și este licențiat sub

Cu susținerea Fundației Orange, prin programul Digitaliada

Jurnaliștii nu trebuie să includă propriile opinii într-o știre. Pot include opiniile celor implicați în subiect, dar nu trebuie să le prezinte ca fapte. Prin urmare, jurnaliștii trebuie să fie capabili să distingă între fapte și opinii, precum și între speculații și zvonuri.

Obiectiv de învățare

- Să facă distincția dintre fapte și opinii.

Rezultatele învățării

- Să explice diferența dintre știri și articole de opinie.
- Să folosească **Indiciile lingvistice** pentru a analiza dacă o afirmație este un fapt sau o opinie (inclusiv speculații și zvonuri).
- Să rezume o știre folosind faptele cheie.

Conexiuni cu programa școlară

- Recunoașterea modurilor în care internetul și rețelele sociale pot fi folosite atât pozitiv, cât și negativ.
- Cum să evaluezi fiabilitatea surselor de informații online și cum să faci alegeri sigure din rezultatele căutărilor.
- Modul în care textul și imaginile din media și rețelele sociale pot fi manipulate sau inventate; strategii pentru evaluarea fiabilității surselor și identificarea dezinformării.

Cunoștințe și competențe de bază

Jurnaliștii pot include **opiniile altor persoane** în știri prin intermediul vorbirii indirecte sau directe, dar nu trebuie să includă propriile opinii.

În **articolele de opinie**, jurnaliștii își pot exprima propriile opinii. Aceste articole sunt diferite de știri și vor fi clar marcate ca opinie.

Atunci când o știre de ultimă oră apare pentru prima dată, poate fi dificil să știi ce informații online sunt de încredere, deoarece nu sunt cunoscute multe detalii despre fapte. În ciuda acestui lucru, oamenii fac presupuneri, își exprimă opiniile sau chiar inventează informații. Poți vedea:

- **Fapte:** ceva care este adevărat și poate fi susținut cu dovezi;
- **Opinii:** gândurile sau sentimentele unei persoane;
- **Speculații:** presupuneri sau inferențe despre ce s-a întâmplat;
- **Zvonuri:** informații care nu au fost dovedite, adesea părți ale poveștii pe care oamenii le aud de la alții, fără nicio dovadă reală.

Conținutul generat de inteligența artificială și distribuit online poate crea și mai multă confuzie și poate îngreuna distingerea faptelor atunci când apare o știre de ultimă oră.

Consultă [Indiciile lingvistice](#) pentru a vedea cum analiza limbajului poate ajuta la identificarea diferenței dintre fapte, opinii, speculații și zvonuri.

Evaluare inițială

Notă pentru profesor: identificați în presa românească o știre și un material de opinie pe un subiect de interes pentru elevi.

Elevii citesc un extras dintr-o știre și un extras dintr-un articol de opinie, identificând care este care.

- *Cum ai știut? Au existat cuvinte sau expresii care te-au ajutat?*

Provocare:

- *Poți găsi un exemplu de opinie în paragraful știrii?*
- *Ce este diferit față de articolul de opinie?*

Discută **diferența dintre știre și articolul de opinie**. Articolele de opinie diferă de știre, care trebuie să fie despre fapte, dar pot include opiniile altor persoane sub formă de citate. A avea propriile opinii despre știri este important, dar lucrul principal de reținut este că atunci când scrii o știre, nu îți prezinți opiniile ca fapte.

Activitate de învățare

Înainte de a începe activitățile de mai jos, poți folosi [Găsește adevărul](#) pentru a modela activitatea.

Oferă elevilor o prezentare generală a știrii, folosind resursa [Despre ce este vorba în această știre](#). Pot elevii să rezume știrea folosind cele 5 întrebări (Cine, Ce, Unde, Când și De ce?)?

Elevii citesc diferite mesaje despre o știre de ultimă oră (consultă [Se zvonește că...](#)). Elevii analizează fiecare afirmație folosind [Indiciile lingvistice](#) pentru a identifica dacă este fapt sau opinie.

Provocare: Introdu conceptele de **speculație** și **zvon**. Pe lângă sortarea afirmațiilor în fapte și opinii, elevii identifică și afirmațiile care pot fi speculații sau zvonuri.

În rolul de reporteri, elevii scriu un titlu și un rezumat al știrii (folosind cele 5 întrebări), prezentând faptele a ceea ce s-a întâmplat cu adevărat în știre. Aceasta poate fi transformată într-o activitate de joc de rol, cu elevii prezentând buletine de știri în rolul unor reporteri TV sau radio.

Concluzii

Revino la știrea din [evaluarea inițială](#). Elevii scriu fie o afirmație bazată pe fapte, fie una bazată pe opinie despre aceasta.

Provocare: scrie o afirmație de speculație sau zvon.

În perechi, elevii fac schimb de afirmații și decid ce tip de afirmație a scris partenerul lor, evidențiind indiciile lingvistice. Cere unor elevi să împărtășească afirmațiile lor cu clasa.

- *Cum poți face diferența?*
- *Ce tip de indicii lingvistice putem căuta?*
- *De ce este important să putem face diferența dintre fapte și opinii când suntem online?*
- *Ce s-ar întâmpla dacă un jurnalist ar scrie într-o știre o speculație sau un zvon ca fapt?*

Întrebări pentru evaluare

- *Ce este un fapt, o opinie, o speculație și un zvon?*
- *De ce este important să cunoști diferența dintre fapte și opinii?*
- *Cum putem verifica dacă o informație este adevărată?*
- *Cum putem face diferența dintre un fapt și [_____]?*
- *Care este diferența dintre un reportaj și un articol de opinie?*

Resurse

Găsește adevărul

- *Poți să îți dai seama care este un zvonul, care este o speculația, care este o opinie și care este știrea?*

Relatarea 1: Am auzit că vor construi un nou parc de distracții pe undeva prin zonă. Aparent, fratele meu a văzut un TikTok despre asta și avea 172 de aprecieri.

Relatarea 2: Ioana bănuiește că un nou parc de distracții va fi construit probabil lângă școala lor, așa că poate toată lumea va primi bilete gratuite. Nimeni oficial nu a confirmat încă, dar Ioana crede că va fi făcut un anunț în curând.

Relatarea 3: Un nou parc de distracții urmează să fie construit la marginea orașului. Un reprezentant al companiei Parcuri de Distracții SRL a confirmat astăzi printr-un comunicat de presă că lucrările de construcție vor începe în septembrie. Ion Popescu, primarul orașului, a declarat: „Aceasta este o oportunitate fantastică pentru orașul nostru. Suntem încântați că o companie atât de respectată alege orașul nostru pentru a construi cel mai nou parc de distracții din România.”

Relatarea 4: Nu-mi vine să cred că vor construi un parc de distracții chiar lângă mine! O să fie super — ador parcurile de distracții! Abia aștept să fie gata ca să îmi cumpăr un abonament anual. O să îmi petrec toată vara acolo!

Despre ce este vorba în această știre?

Cai militari scăpați în centrul Bucureștiului. Martori descriu haosul provocat de cai pe străzile orașului în orele de vârf

Cinci cai s-au desprins și au alergat prin centrul Bucureștiului astăzi, provocând pagube vehiculelor. Doi dintre cai au fost găsiți în Colentina, la mai mult de opt kilometri distanță de locul unde au scăpat.

Un cal a intrat într-un taxi, iar altul a intrat într-un autobuz, spărgând parbrizul acestuia. Un cal părea să sângereze, iar patru persoane au fost transportate la spital în urma rănilor suferite.

Un martor, Andrei, le-a declarat jurnaliștilor: „Oamenii alergau în toate direcțiile pentru a-i evita — a fost un haos total.”

Toți caili au fost găsiți în cele din urmă și duși înapoi la cazarmă. Un purtător de cuvânt al armatei a declarat că aceștia vor primi îngrijirile medicale necesare.

Se zvonește că...

Ioana a citit o știre despre niște cai militari care au scăpat și au alergat prin București. Ioana a trimis câteva mesaje prietenilor pentru a afla mai multe.

Poți să îți dai seama care dintre mesaje sunt:

- **Fapte** (informații adevărate și de încredere)
- **Opinii** (gândurile sau sentimentele cuiva despre situație)
- **Zvonuri** (povești care ar putea să nu fie adevărate și nu au dovezi)
- **Speculații** (presupuneri despre ce s-a întâmplat și de ce)

Cum procedezi:

- Citește mesajul
- Verifică indiciile lingvistice
- Decide dacă este fapt, opinie, zvon sau speculație
- Treci la următorul mesaj

1. Ce se întâmplă cu caii aceștia?

Sunt foarte rapizi. Bănuiesc că sunt cai folosiți la parade sau ceremonii.

Probabil au scăpat dintr-o remorcă sau ceva de genul.

2. Ai văzut ce se întâmplă în București?

Da, am văzut.

Poliția este complet inutilă, în opinia mea.

3. Nu-mi vine să cred ce se întâmplă în București!

Eu pot să cred. Simt că acei cai sunt tratați foarte rău.

Și eu aș fugi dacă ar trebui să performez pentru oameni în fiecare zi.

4. Ai văzut ce se întâmplă în București?

[Articol] Cai militari scăpați în centrul Bucureștiului — digi24.ro

Asta confirmă că cinci cai au scăpat în timpul antrenamentului.

5. Știi ce s-a întâmplat cu caii?

Uită-te la acest comunicat al Poliției — politiaromana.ro

Se menționează că doi dintre cai au fost opriți în apropierea zonei Colentina.

6. Ai văzut ce se întâmplă cu caii din București?

Sper că niciunul nu s-a rănit.

Bănuiesc că vor fi vânduți unui circ dacă se întâmplă asta.

7. Ai auzit despre caii scăpați din București?

Da, se pare că au închis toate drumurile principale.

Prietena Ralucăi i-a spus că asta s-a întâmplat oricum.

8. Știi dacă vreunul dintre cai s-a rănit?

Din păcate, da.

Există dovezi că unul dintre ei a intrat într-un autobuz.

[Articol] Vehicule avariate după ce caii au traversat Bucureștiul — digi24.ro

Indicii lingvistice

Limbajul faptelor

- Potrivit datelor...
- Conform cercetării...
- Datele arată că...
- Dovezile indică faptul că...
- Studiul a constatat că...
- Cercetătorii au descoperit că...
- Autoritățile au confirmat că...
- Instituția a anunțat că...
- Documentele arată că...
- Martorii au declarat că...

Limbajul opiniei

- În opinia mea...
- Eu cred că...
- Consider că...
- Mi se pare că...
- Din punctul meu de vedere...
- Sunt de acord cu...
- Nu sunt de acord cu...
- El/Ea consideră că...
- El/Ea susține că...

- El/Ea argumentează că...

Limbajul speculației

- Probabil că...
- Este posibil ca...
- S-ar putea ca...
- Se presupune că...
- Există posibilitatea ca...
- Bănuiesc că...
- Mă întreb dacă...
- El/Ea suspectează că...
- Ar putea fi...

Limbajul zvonului

- Se zvonește că...
- Am auzit că...
- Circulă informația că...
- Se spune că...
- Potrivit unor surse...
- Conform unor surse apropiate...
- Se pare că...
- Aparent...
- Ar fi...